

és Ernyei Emil; sugók: Garay Ferenc és Déri János. Azonkívül a megfelelő technikai személyzet. — 1908. szept. 1-én az állam a Nemzeti Színház részére kibérelte a Népszínház épületét s a Népszínház-Vígopera működése megszűnt.

Népszínházi bizottság (bizottmány). Megalakult 1875. szept. 25-én. Elnök: Kammermayer Károly polgármester, al-elnök: br. Lipthay Béla, jegyző: Barna Zsigmond, városi főjegyző. Tagok voltak: Márkus József, Gerlóczy Károly, Kléh István, Mérő János, dr. Győri Elek, dr. Morzsányi Károly, dr. Gombár Tivadar, báró Kaas Ivor, Sztupa György, Steiger Gyula, Busbach Péter. Hatásköre: a népszínházi alapítvány vagyonának az alapítványi oklevél és a szabályrendelet (194—1889. közgyűlési szám) értelmében önálló hatáskörrel felelősség mellett való kezelése és a felügyelet gyakorlása arra, hogy művészi tekintetben az intézet oly irányban vezettessék, hogy az a magyar nyelv, nemzeti irodalom és magyar szellemű művelődés fejlesztésének mindenkor hathatós eszköze legyen. 1904. jan. 7-én új tagok lettek: Hűvös József, Mérő János, Heltai Ferenc és Ruszt József. 1920. szept. havában az újra megalakult bizottság névsora: Horváth János, Plovszky János, Fogl Gyula, dr. Weisz Konrád, Oberschall Károly, Ortway Rezső, Rózsavölgyi Gyula. Közben nem működött ez a testület, majd 1925. szept. 30-án ismét megalakították Folkusházy Lajos helyettes polgármester elnökelete alatt. Ekkor elnökké Plovszky Jánost választották meg, alelnökké Dinich Vidort és Bibiti-Horváth Jánost.

Népszínműénekes. Szerepkör-megjelölés a vidéki színészek szerződéseiben és a színházak előzetes jelentéseiben, — ép úgy mint a népszínműénekesnő kifejezés is.

Népszínmű. A népies színjátéknak dalokkal és tánccal fűszerezett faja. Mint magyar műfaj körülbelül 90 esztendőre vezethető vissza, de előzményei — a nyelv és jellembeli népiességek — már az »Actio curiosus«-ban megtalálhatók. (1765.) Népies alakokat már Bessenyei is vitt a színpadra (a »Philosophus«-ban Pon-

tyi), valamint Csokonai, Katona és Kisfaludy is. A németből átmagyarosított boházatokban is találhatunk bőven magyar népies elemet (Bohó Misi de Hájás, Politikus csizmadia, Tündérlak Magyarhonban). A 30-as években Balogh Istvánnak néhány színműve, Jakab István »Falusi lakodalom« c. vígjátéka, különösen pedig Gaal József »Peleskei nótárius«-a igen közel járnak a népszínműhöz; de annak igazi atyjául mégis Szigligetit kell tekintenünk, aki a »Szökött katoná«-ban (1843. nov. 25.), a »Két pisztoly«-ban (1844. márc. 9.), de különösen a »Csikós«-ban (1847. jan. 23.) a nép gyermekét tette a színpad hőségévé. A magyar népszínmű, bár eredete szerint a német Volksstück hatása alatt keletkezett, különösen nemzetpolitikai szempontból érezte áldásos hatását, mert a múlt század negyvenes éveiben nagyban hozzájárult az addig meglehetősen vegyes nyelvű Pest megmagyarosításához. A népszínmű a színes magyar népelet feltárásával, különösen pedig a Füredi Mihály ajkairól gyönyörűen hangzó magyar népdalokkal tömegesen vonzotta a Nemzeti Színházba az idegen ajkú lakosságot is. Pest magyarrátételében tehát nagy része van a népszínműnek, annyival inkább, mert az 1848—49-iki szabadságharc után erőszakosan visszánemete-sített fővárost megint csak a magyar népszínmű hódította vissza a magyarsághoz. Füredi és Hegedűsné, később pedig Tamássy és Blaha Lujza mint a magyar néplelek varázsos erejű megszólaltatói: játékaikkal, dalaikkal újra magyarrá tették Pest-Budát.

A magyar népszínmű keletkezése egybeesik a magyar nép — illetve a jobbágy-ság — felszabadítását célzó törekvésekkel. Csak természetes tehát, hogy Szigligeti Ede első népszínműveiben ez a tendencia megtalálható. Szigligetnél a paraszt szembenáll az úrral és sokszor — emberség dolgában — felette is áll annak. (Például a Csikósban). Egyéb népszínműveiben az úr oldja meg a drámai csomót. (Cigány). A »Nagyapó«-ban pedig az úr öltözik parasztruhába, hogy céljához közelebb juthasson. Az úr Szigligetinek egyetlen népszínművéből sem hiányzik, mintha a parasztot nem tartotta volna elég érdekesnek és erősnek.